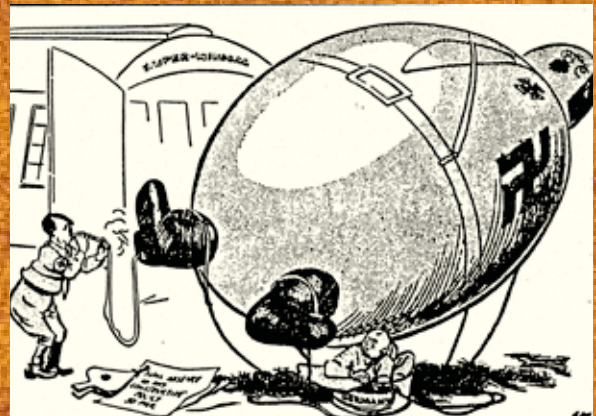

Geschiedenis in de klas

Het Derde Rijk getekend

NB Dit is een zichtexemplaar. Het toont u de titelpagina, inhoudsopgave, voorwoord en enkele representatieve prenten.

Beeldbronnen-reeks

1

Inhoud

1 Buitenlandse politiek

- 1 Algemene negatieve houding ten opzichte van het nazisme
- 2 Verhoudingen met andere staten
- 3 Verhoudingen tussen Japan, Italië en Duitsland
- 4 Expansiepolitiek ten opzichte van Oost-Europa
- 5 Expansiepolitiek ten opzichte van West-Europa
- 6 Internationale reactie op herbewapening
- 7 Militarisme
- 8 Oorlogophitsers
- 9 Internationaal-economische verhoudingen
- 10 Jodenvervolging
- 11 Verdragspolitiek

2 Binnenlandse politiek

- 12 De verhoudingen met de andere politieke partijen
- 13 De verhoudingen binnen de eigen partij
- 14 Militarisme
- 15 Autarkiestreven en Xenofobie
- 16 Ariërdom en nazi-filosofie
- 17 Cultuurpolitiek
- 18 Jodenvervolging

Samenstelling

J. Steenbergen

H. Berserik

R. Helmer

W.G.H. Simons

Voorwoord

In dit boekje bevinden zich 164 karikaturen die de binnen- en buitenlandse politiek van het nationaal-socialistische Duitsland hekelen. De behandelde periode is 1930-1945.

Veel docenten maken in het onderwijs graag gebruik van karikaturen. Het is echter niet altijd gemakkelijk om aan voldoende en minder bekende karikaturen te komen. Er zijn wel verzamelingen gepubliceerd,

maar die lichten de karikaturen vaak niet of onvoldoende toe.

Het is onze bedoeling de docent minder bekende prenten aan te bieden. We hebben ze voorzien van zo duidelijk mogelijke toelichtingen. En we hebben de prenten geordend op onderwerp. Bij het verzamelen van de prenten lukte het ons in enkele gevallen niet met zekerheid te achterhalen of bij het origineel al dan niet een bijschrift heeft gestaan.

1 Buitenlandse politiek

1 Algemene negatieve houding ten opzichte van het nazisme

1 - 1930

Karikatuur: 'De oorsprong'

Tekenaar: David Fitzpatrick

Origineel: St. Louis Post-

Dispatch 19 oktober 1930

Dit is één van de eerste Ame-

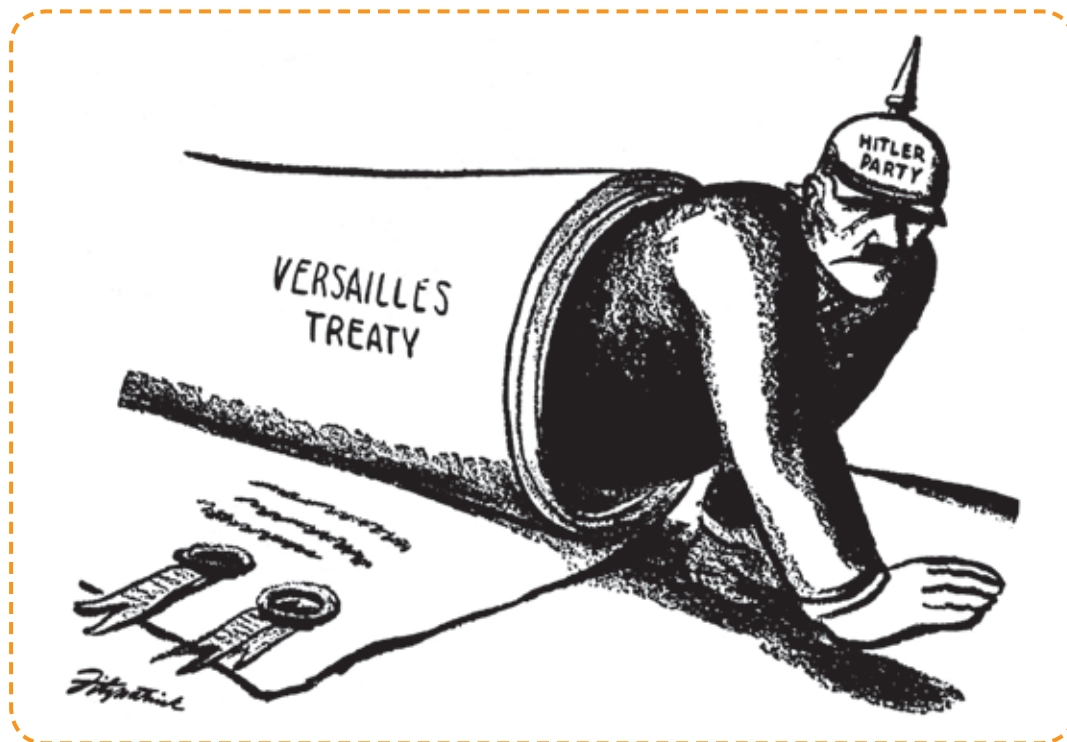
rikaanse spotprenten waarop

Hitler afgebeeld wordt. In

1930 kreeg de NSDAP bijna

zeseneenhalf miljoen stem-

men.

2 - Jaartal eerste publicatie
onbekend

Karikatuur: 'Vérités Histori-

ques'

Tekenaar: Pem

Origineel: La Victoire.

Waarschijnlijk heeft de spot-

prent geen onderschrift. De

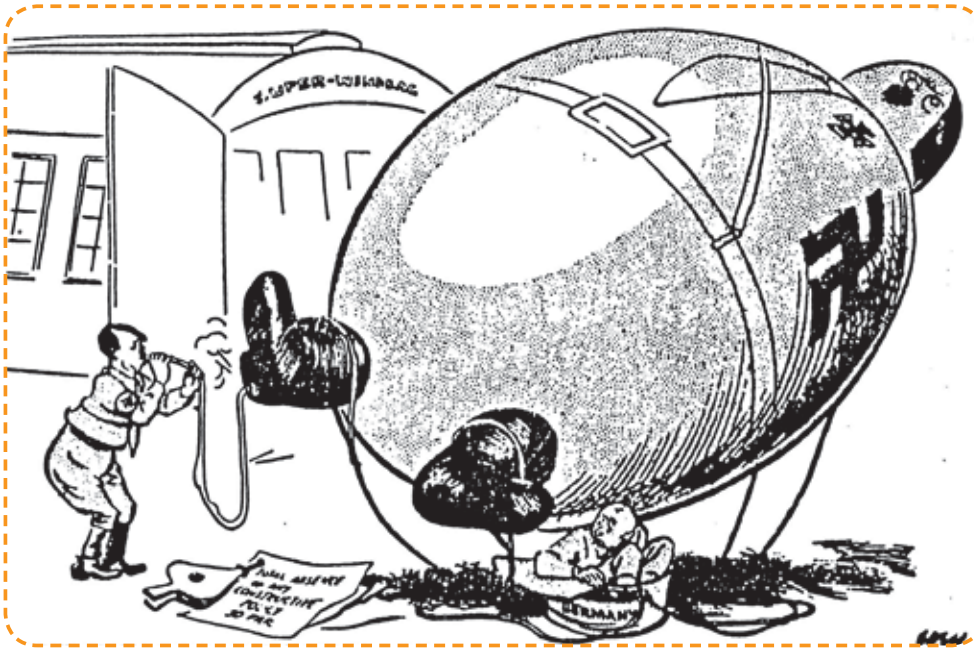
tekenaar wil duidelijk maken

dat Hitler met zijn Germaan-

se mythen de geschiedenis

verdraait.

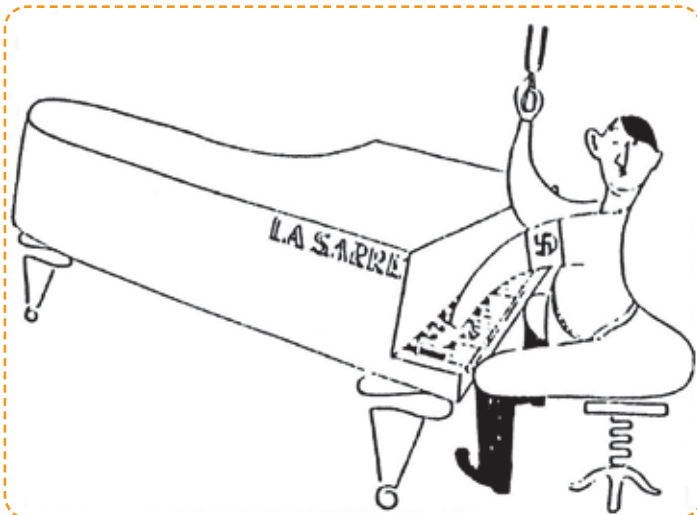
3 - 1933

Karikatuur: 'Helemaal opgeblazen, maar zonder doel'

Tekenaar: David Low.

Origineel: Onbekend.

Op het papertje bij de blaasbalg staat: 'Totaal afwezigheid van enige constructieve politiek tot nu toe'. In de eerste jaren was de nationaal-socialistische buitenlandse politiek vaak tegenstrijdig: zowel agressief als vredesgezind. Low wil met deze spotprent aangeven, dat ondanks de retoriek, de dictators Mussolini en Hitler eigenlijk niet weten wat ze willen.

4 - 1934

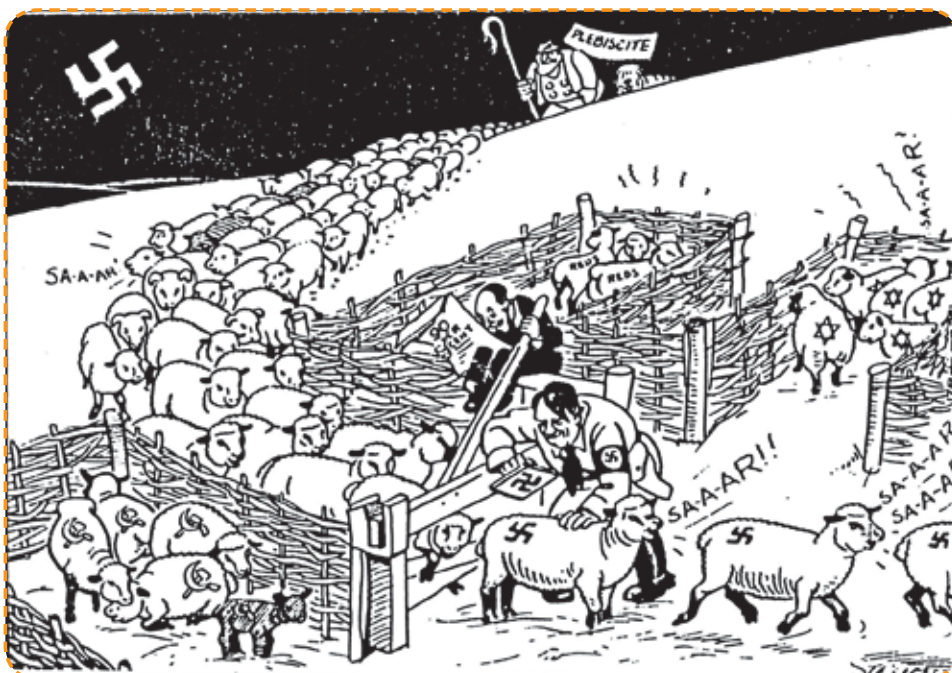
Karikatuur: "La Sarre"

Tekenaar: Adolf Hoffmeister

Origineel: Simplicissimus, 1934

Het onderschrift bij deze prent luidt: 'Ik heb de harmonie in het Saargebied hersteld; nu komt Elzas-Lotharingen aan de beurt'.

De volksstemming in het Saargebied was de eerste overwinning van de nazi-propaganda in het buitenland. Toen het kolenrijke gebied voor terugkeer in het Duitse staatsverband stemde, verklaarde Hitler, dat hij geen nieuwe territoriale eisen aan Frankrijk zou stellen. Hoffmeister gelooft Hitler blijkbaar niet.

5 - 1935

Karikatuur: 'Sa-a-ar!'

Tekenaar: Bert Strube

Origineel: Onbekend

Bij het plebisciet van 1935 stemden de inwoners van het Saargebied in overgrote meerderheid voor terugkeer in het Duitse Rijk. Bert Strube toont ons de inwoners van het Saargebied als schapen, die blind de 'nazistal' binnelopen. Communisten en joden worden afgezonderd; de overigen worden met het nazisymbool gebrandmerkt. De uitkomst van de volksstemming werd door iedereen als een succes van Hitlers politiek gezien.

2 Binnenlandse politiek

12 De verhoudingen met de andere politieke partijen

1 - 1931

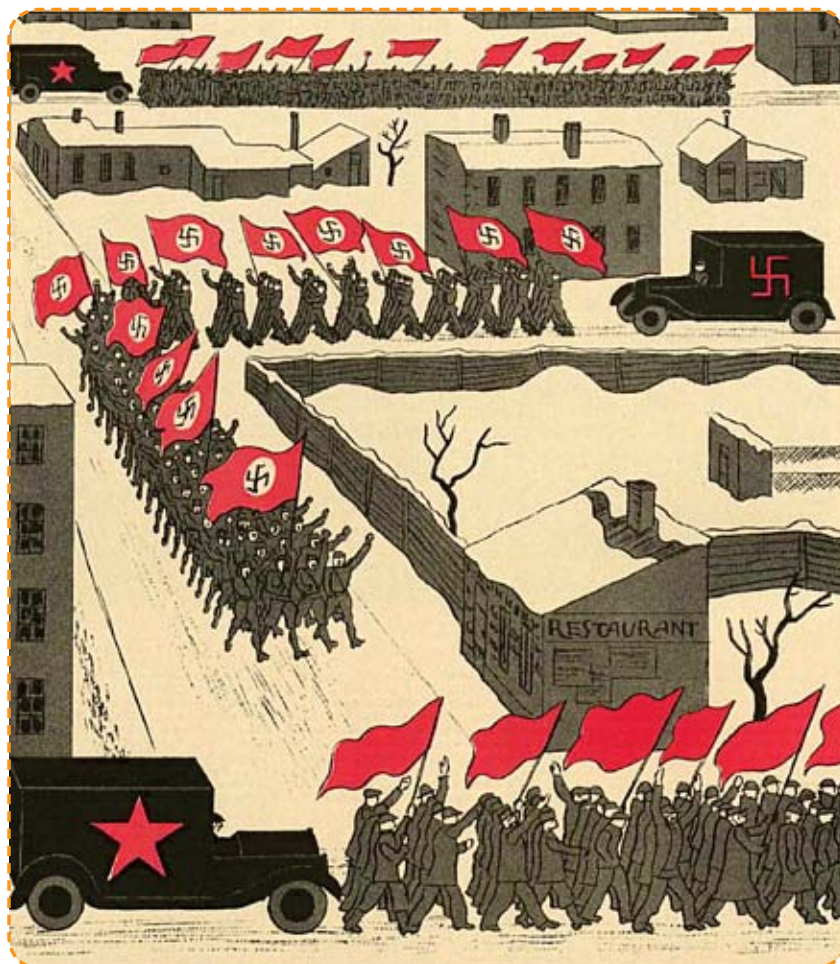
Karikatuur: 'Noodverordening'

Tekenaar: E. Schilling

Origineel: Simplicissimus, februari 1931.

Onderschrift: 'De ervaringen van de laatste weken wijzen uit dat elke demonstratie haar eigen lijkenwagen moet meenemen.'

Deze karikatuur verwijst naar de polarisering van de publieke opinie in de republiek van Weimar in 1931, waar het deze partijen betreft.

2 - 1932

Karikatuur: 'Beloofde wensen'

Tekenaar: Karl Arnold

Origineel: september 1932

De tekenaar, Arnold, laat hier een rij mannen zien, die lid werden van de nazi-partij. Het onderschrift luidt: 'Nog wat afwachten, in het Derde Rijk zitten wij allemaal aan die schrijftafel en moet die dikke wachten'.

3 - 1932

Karikatuur: 'Reportage'

Tekenaar: Herbert Marxen

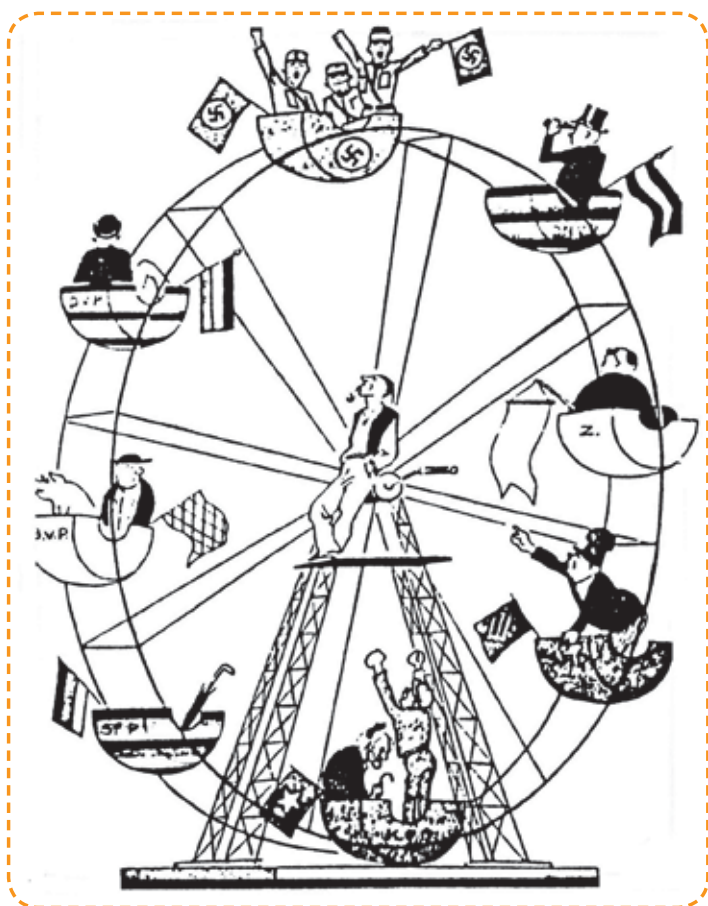
Origineel: Jugend, 1932

Deze brute moordaanslag wordt op verschillende manieren besproken in verschillende kranten.

De krant van de ene partij: 'Hoe belangrijk het is, bij het oversteken van de straat eerst naar links en dan naar rechts te kijken, bewijst weer eens dit tragische auto-ongeluk ...'

De krant van de andere partij: 'Net toen ons partijlid een toevallig op de trambaan gevonden revolver bij het bureau gevonden voorwerpen wilde afgeven ...'

De krant der partijlozen: 'Zonder iets ten voor- of nadele van welke partij ook maar te willen zeggen: men moet in de omgang met vuurwapens voorzichtig zijn ...'

4 - 1932

Karikatuur: 'Bedrijfsstoring, een verblijdende gebeurtenis'

Tekenaar: Oskar Garvens

Origineel: Onbekend

Hier wordt de hoeveelheid politieke partijen in de Republiek gehekel. Geen enkele partij kon de meerderheid verwerven; daardoor kon de democratie niet goed werken. In het midden van het rad staat Michel, het prototype van de Duitsers, die geen belang stelt in wat er gebeurt. De nazi's zitten, tot hun verrassing en hun blijdschap, bovenin het rad.

5 - 1932

Karikatuur: 'Al heb ik niets om aan te trekken, ik blijf geïnteresseerd in de nieuwe hoedenmode'

Tekenaar: Karl Amold

Origineel: Simplicissimus, 1932

Karl Arnold verwijst hiernaar de verwarring van de Duitse bevolking, die met heel veel politieke partijen geconfronteerd werd. Germania, heeft alleen maar een hemdje aan, probeert een helm uit de Eerste Wereldoorlog uit, één van de vele hoofddeksels die om haar heen liggen.

